

O LABSKÝCH NÁPLAVECH A O SLEPIČCE

JANA VITNEROVÁ

Ing. JANA VITNEROVÁ

V neziskovém sektoru je aktivní od roku 1993, řadí se tedy k ekoteroristickým dinosaurům. Ochranou přírody se zabývá teoreticky (od lobbingu po diskuzi s traktoristy) i prakticky (patronáty nad potoky i kosení luk). Pomáhá vést několik lokálních kampaní a odmlouvá státu v procesu hledání trvalého úložiště radioaktivního odpadu. Ráda komunikuje s přírodou i s veřejností.

Jako ta slepička z pohádky. Horlivě běhá, shání, tu kvokne, tam klofne. A než to všechno oběhne, poshání, odkvoká a naklofe, kohoutek se tiše zalkne. V roli „kohoutka“ se ocitly labské štěrkové náplavy, za „Netečné“ a „Lhostejné“ k zalknutí kohoutka v této hře vystupují úředníci z MŽP i z Evropské komise a hlavně mění se postavičky v české vládě. A za „slepičku“, tu popletenou a hysterickou, alternují nevládní ekologické organizace. První dějství hry přináší zdánlivě prostou idylu. Česká republika přijímá evropské směrnice o ochraně přírody. Zavazuje se, že bude dodržovat pravidla a připojí cenné střípky živé přírody k evropské síti chráněných území soustavy Natura 2000. Proběhne podrobné mapování přírodních biotopů a je navržen první seznam lokalit k celoevropské ochraně. A ouha, chybí tam dost míst, která by si ochranu zasloužila. Chybí tam i místa, kde se Netečným a Lhostejným nějaká ochrana přírody moc nehodí, totiž kde by raději povolili nějakou tu velkou a drahou stavbu. Mezi nimi jsou poprvé labské štěrkové náplavy „ohrožující“ stavbu jezu pod Děčínem. Ke konci prvního dějství to krásně zkomplikuje příběh. Neteční

a Lhostejní porušili pravidla a kohoutek si klofl do nastražené návnady.

Intermezzo I.: Slepička: „...leží tam v komoře...!“

Nevládky, zaměřené na ochranu přírody, a od roku 2001 neformálně sdružené v Koalici nevládních organizací pro Naturu 2000, nelenily. Byl připraven „stínový seznam“ obsahující všechny lokality, které si sice naturovou ochranu zasloužily, ale na národním seznamu nebyly. Stínový seznam posloužil jako podklad pro stížnost do Bruselu. Odeslána byla v roce 2004. Arnika společně s ČSO poukazovala na porušení pravidel – vyřazení lokalit z politických důvodů. Odpověď z Bruselu přišla v podobě dvou biogeografických seminářů v letech 2005 a 2006, na které byli zástupci nevládek přizváni. Čeští a evropští odborníci usoudili, že opravdu došlo k pochybení. Díky tomu vznikla České republice povinnost doplnit svůj národní seznam. Nový seznam nepřišel tak honem, vláda jej schválila až v roce 2009. Je sice skoro o třetinu delší, než ten předešlý, ale pořád na něm leccos chybí. Lokalita v údolí Labe, původně navrhovaná od hranic s Němec-



Rozhovor po akci pro veřejnost. Foto archiv Arniky



Vytrvalostní plavci na cestě z Děčína do Dáždán na místě, kde by mohl být jez. Foto archiv Arniky

kem proti proudu až k soutoku Labe s Ohří, byla výrazně zkrácena. Končí – no není to překvapení? – kousek od místa, na kterém by měl stát jez.

Intermezzo II.: „Tak dobrý, ty jedna kdá-kalko?“ Slepíčka: „...nožky má nahoře!“

Znovu se schází Koalice NNO pro Naturu 2000 a znovu odesílá v roce 2010 rychlého kurýra do Bruselu. V české soustavě chráněných území totiž chybí ochrana pro 27 typů stanovišť a 9 druhů. Velká část toho, co chybí, se dá najít právě v údolí Labe. Následuje komunikační ping-pong mezi nevládkami a Brusel a také mezi MŽP a Brusel. Nakonec i mezi nevládkami a MŽP, neb MŽP nevědělo na co, jak a proč si vlastně nevládky stěžují. V březnu 2011 se schází znovu čeští a unijní odborníci a v srpnu přichází do Prahy odpověď z Bruselu: Česká republika je povinná národní naturový seznam doplnit. Jen se tam nepíše žádné datum, list obsahuje šalamounská slova „...tak rychle, jak je to možné“.

Intermezzo III.: „Teď už zmlkneš, tupá kvočno?“ Slepíčka: „...bojím se, bojím, že umře!“

Ping-pong zpestřuje snaha Ředitelství vodních cest prosadit stavbu Plavebního stupně Děčín, je zveřejněna nová verze dokumentace EIA. V části, která posuzuje vliv stavby jezu na Naturu 2000, lze číst neobvyklý názor: stavba jezu nic nepoškodí, naopak naturovým lokalitám prospěje. Všichni zastánci zachování zdravé přírody (a zdravého rozumu) horečně spolupracují na podání co nejlepších připomínek. Nevládní organizace žádají MŽP a vládu o „...tak rychle, jak je to možné“ vyhlášení zákonné ochrany. Žádají také Brusel o výměnu „...tak rychle, jak je to možné“ za konkrétní datum. Odpovědi nepřicházejí.

Intermezzo IV.: „Teda ta s tím nadělá, ta slepice. Kde bere tu energii, pořád kdá-kat? Nesypejte jí žádné zobání!“ (V Česku rázem ubyly možnosti financování NNO.)

V květnu 2012 MŽP vrací zrušovanou dokumentaci EIA investorovi k přepracování.



Náplav na Labi pod Děčínem. Foto Petr Bauer

Jinak se ale neděje nic nového. Po dlouhých měsících neděni přichází nová zpráva: Česká republika musí doplnit chybějící položky v národním naturovém seznamu nejpozději do 15. 1. 2016. Pokud to neudělá, hrozí jí finanční sankce. A opět ping-pong, tentokrát mezi nevládkami a Ministerstvem dopravy na téma „příroda proti pokroku“. Nakonec tedy vláda v únoru 2016 schvaluje doplnění národního naturového seznamu. Je na něm nová lokalita Porta Bohemica, která chrání Labe od Litoměřic až po Děčín.

Intermezzo V.: Slepíčka: „Ufffff!... Počkat.... Cože...??? Nožky má pořád nahoře!“

Vláda rozhodla jako chytrá horákyne: chrání – nechrání. V nově navržené lokalitě Porta Bohemica totiž jako předmět ochrany chybí stanoviště 3270, tedy právě ony labské říční náplavy. A tak nezbyvá, než znovu upozorňovat na porušování pravidel, opět psát do Bruselu i do Prahy a dál hrát ping-pong. A opět měsíce zdánlivého neděni. Pak ale na politickou scénu přichází „vláda toho, kdo maká“ a to znamená nový pohyb.

Intermezzo VI.: „Co kačer nebo houser, slepíčko? A co ten liliput ze sousedního dvora, ten se ti taky nelíbí?“

Letos počátkem roku vláda bez důvěry schválila svou demisi. Chvilí nato přijala rozhodnutí o tom, že stavět jez je ve veřejném zájmu a ten veřejný zájem je tudíž nadřazen nad zájmy ochrany přírody. Tohle rozhodnutí má pomoci na svět nové koncepci lodní dopravy. Hlasy o nutnosti ochrany jedinečného přírodního fenoménu mají prý umlčet „kompenzační opatření“, která by dokázala nahradit šterkové náplavy (zde zalknutého kohoutka) zničené jezem. Vzdáleně podobné biotopy odjinud z ČR a na jiných řekách labské šterkové náplavy těžko mohou nahradit, jsou prostě jiné.

Intermezzo VII.: „Slepíčka: Bojím se, bojím, že umře!“

Pokračování příště.

Další kapitoly budou o dalších apelech do Bruselu i Prahy a také jistě o tom, jak se hraje ping-pong.

Že je to nuda, když se v pohádce děj motá pořád dokolečka? Raději byste pořádný drasták, když už nebude dobrý konec? Inu, čtete raději pohádky bratří Grimmů.